

01000

SZÍNHÁZI VILÁG

SZERKESZTI: FARAGÓ JENŐ

Labari felv.

VIGSZÍNHÁZ: A NAGYVILÁGI NŐ
GOMBASZÖGI FRIDA és GOMBASZÖGI ELLA
ÁRA 4 KOR.

GOMBASZÖGI FRIDA

(A „Nagyvilági nő” 3-ik felvonásában)

(Labori felvétele)

1920. FEBRUÁR 22.

I. ÉVFOLYAM.

4. SZAM.

Szerkesztőség és kiadóhivatal : V., LIPÓT-KÖRUT 1.

Telefon : 132-19 és 125-96.

Felelős szerkesztő : FARAGÓ JENŐ

Ruttkay és Gombaszögi a Vigszínházban.

— A Nagyvilági nő bemutatója. —

A külvilágban harsonákon és cintányérokon játszik az élet; talán szabad jelentkezni a színházban egy dallal, amelyről csak annyit tudok mondani, hogy szivből fakadt, őszinte és én nagyon szeretem . . .

Ruttkay György; szerző a darabjáról.

. . . Szivből fakadt, őszinte és én nagyon szeretem! . . . én magam sem tudok mást írni ennek a pár sornak az élére, amikor megilletődötten köszöntöm *Tóth Etelkát*, aki *Ruttkay György* karján megjelent Budapesten ezzel a halk, ezzel a szelid, ezzel a tiszta dallal.

Vannak melódiák, amelyek hamarabb a fülünkbe lopódnak, mint a legdívatosabb gassenhauerek és mélyebben szállnak a szivünkben, mint a leghatalmasabb szinfoniák, mert a mi álmaink hárfáján szólalnak meg és az ifjuságnak az elmúlt szép időnk elhulló vágyairól énekelnek. Ilyen dal *A nagyvilági nő* és szinte látom, ahogy egy hervadt, őszi éjjelen, a hideg holdra nézve, tétován ballag, — a csöndes Dorottya-utcán visszhangzó lépésekkel, — ez a fiatal, nagyon komoly, nagyon becsületes, drámaíró s magában és magának fütyürészi az Élet könnyű és könnyes dallamát . . .

I.

Ruttkay György komoly és becsületes művész. Korán redőbe borult homloka mögött egész gondolatok sorakoznak és a lelkét egész érzések fűtik. Hisz a mesterségében, az igazságaiban — és önmagában. De ez a hit nem az elfogultsága, hanem az öntudaté, nem a féltehetségek suta önbizalma ez, hanem a kiválasztottak nyugodt önérzete. Ha azt kérdeném, mi a legjellemzőbb benne, azt mondanám: az egyensúlyozottsága. Olyan tisztasággal megy a maga útján, mint a tornász, aki a szédítő mélység fölött jár és nem esik le, mert nem is jut eszébe, hogy le lehet esni . . .

Az önmérséklete és uralma a hangszerén csodálatos. Ahogy a fölöslegest el tudja dobni s ahogy a nélkülözhetetlent meg tudja ragadni, ahogy a hatást kiszámítja és — ahogy lemond róla, ahogy az érzését szabadra engedi és ahogy visszafogja — és mindezt valami megtanulhatalan beidegzettséggel, valami benső parancsnak engedelmeskedve — ez a tehetségnek olyan feltétlen tisztasága és ereje, ami csak a legkevesebbeknek adatott meg. Tudja, hogy mit csinál, de csak azt csinálja, amit érez.

Akik csak a kócoságban és a kapkodó keresésben képesek fölfedezni a talentumot, azok sohasem értik meg őt, akik a szenvedélyt csak az ordító és nyögő harsonákból hallják ki, azok bűnösnek hiszik őt, akik az élethez csak a verejtéken és a fülledt emberszagon keresztül tudnak eljutni, azok nem látják az ő alakjaiban az eleven szívek lüktetését, akiknek cintányér és nagydob kell, hogy fölfigyeljenek, azok nem fogják megérezni az ő költészetének báját és nemességét.

De ha valaki tisztelni tudja a mesterség tanultságát, az érzelmek szemérmességét, a gondolkodás tisztaságát, a művészet áhitatát, az ifjuság néma rajongását és a belső harcok csöndes moráját, — az lehajtja a fejét, a szemét behunyja és egy kellemes, kedves emlékezetű estén át szívesen és szeretettel hallgatja amit és amint *Ruttkay György* mesél.

II.

Tóth Etelka meséje egyszerű történet. csak az útja különös és izgató Szelid asszonyára szeszélyes, aranyos rájában. A tisztességes nő szívébe valahogy belesuhan a kor incselkedő ördöge és a fénybe, a pompába, a brokátok és a gyöngyök ragyogásába csábítja. De a tisztaság ép olyan adottság egy asszonynál, mint a kék szem, vagy a száj piros ívelése és az eredendő jó épúgy győz az egyiken, mint a bűn a másikon. A becsületesség ellen nincs védekezés, még kevésbbé, mint akár a rosszság ellen és Tóth Etelkán sem a csábítás, sem a könnyecsel nem fog, csak az egyetlen, a diadalmas, a nagyszerű — szerelem. De az épen úgy és épen úgy viszi a forró

GOMBASZÖGI FRIDA: A nagyvilági nő.

(Vigszínház.)

(Labori felvétele.)

fiatal szívet a maga kiválasztott párja felé, mint akár a vidéki kis bakfisét a parlagi gavallérhoz. Két egymásnak teremtetten ember elkerülhetetlen összekelése a darab, amely a kisváros unalmán és Budapest zengő forgatagán keresztül győzelmes nászindulóját zengi a szépségnek és a fiatalságnak.

A vidéki uriház és a nagyváros nagy hű ábrándja, a kisvárosi harangszó és a kokott-budoir parfümje egyforma igazsággal és teljességgel elevenedik meg Tóth Etelka körül és olyan színes és fényes hátteret ad e kivételesen érdekes asszony vergődő küzdelmének, hogy a való élet illúzióját kényszeríti ránk akkor is, amikor voltakép a képzelet lyrája régen szét-törte a színpadon a valószínűség kemény korlátait.

... És meg kell állapítani, hogy bár ez a darab bizonyára szerencsés utra indul a külföld felé, minden látszólagos internacionálissága mellett igenis sajátosan budapesti és magyar. Nem tolakodón, nem sallangosan, nem; hanem belsőleg, apró finomságokban és nagy megtörténhetőségében az. Ez az a budapestiség és magyarosság, amit a külföldi azonnal megérez nálunk mindenben s amit csak mi nem veszünk, vagy nem akarunk észre venni. Szinte azt merném mondani, hogy Tóth Etelka maga Budapest. Ez a furcsa, kigyulladt vágyú, modernségért rajongó város-asszony, aki a régi kisvárosiasságából egy nap elindult, hogy Páris, London, Berlin és Bécs mintájára híres, szilajéletű metropolis-kokottá váljék, de aki egy hosszú fájdalmas benső összeomlás után édes gyönyörűséggel borul vissza egyetlen igaz szerelme, a magyar föld kebelére... A magyar főváros különleges százillatu légköre fogja körül a *nagyvilági nőt*... azaz, hogy talán a tegnapi Budapesté. Egy kicsit mintha elkésett volna ez a darab — nem többet, csak egy évet. A légkör ma is ugyanaz — csak a nyomása változott. Ez a történet még a vihar előtti fülledt, nyomott, túlfűszeres levegővel van tele — azóta tisztult, enyhült körülöttünk valamit Budapest. Valahogy változott kissé, magunk se tudjuk hogy és mennyire, de ez magyarázza, hogy voltak — főleg a kritikusok között, — akik ma másképp fogadták Ruttkay Györgyöt, mint tavaly tették volna... Hja, más légkör, más kávéház. más törzsasztal, más emberek, szempontok — és érdekek.

Ez az egy, amit nem tudott még az okos és komoly és becsületes darabíró. Ő csak dalolt és álmodott, meg se gondolta, hogy mit szól hozzá Budapest, ha megmutatja neki, hogy milyen, éppen akkor, amikor az mindenképen másnak akar látszani.

De Ruttkay György van olyan legény a talpán, hogy elbirja, ha mások hamisan hallják is az ő dalát, neki az a fontos, hogy ő jól énekelte.

És nekünk is ez a fontos!...

GOMBASZÖGI FRIDA a „Nagyvilági nő” 3-ik felvonásában.
(Vígsház) (Labori felvétele.)

III.

A Vigszínház azzal tisztelte meg *Ruttkay Györgyöt* és a darabját, hogy legfőbb ékességét — hosszú idő után — ezzel az alkalommal hozta vissza a színpadjára. És mint a drága nizzai szelence himes bársonya a gyémánt-diadém, úgy ragyogott föl a pénteki estén újra *Gombaszögi Frida* nagyszerű művészte.

... Csodálatos, felejthetetlen pillanat volt, amikor újra szemben álltak ők ketten: a színésznő és a közönség. Amikor a színpalak mögött megzendült a hangja — és az isteni dallamos mélyhegedű — a nézőtérén végigsuhant a visszafojtott lélekzet megilletődött csöndje és az a bizonyos hullám, ami a legnagyobb izgalmat jelenti a színházban. Azután kinyílt az ajtó is, belépett könnyen, mint a napsugár a *Gom̃ca* . . . És megállt. . . Nem igaz, nem ő volt elfogódott: a közönség volt elfogódott! A pillanat egy századrészéig valami hatalmas hangtalanság, valami megragadó, szinte félelmes mozdulatlanság, egy tulvilági delejes áram láthatatlan kisülése cikkázott a színpad és a nézőtér között. Azután összeütődött egy tenyér. És jött a taps. Micsoda taps, nem is a kezek, a szívek tapsoltak. Úgy omlott, úgy zengett ez a taps, mint egyetlen nagy forró, csillogó hullám a habokból kikelő Afrodité előtt.

Olyan perc volt ez, ami a színházban is talán egyszer egy életben esik meg, valami torkot fojtogató, szívet szorongató, szemet könnyesítő nagyszerű, boldog, jóleső és örök emlékü perc. Az emberek pirosra verték a kezüket és egymásra mosolyogtak — és sirtak.

És Gombaszögi volt, aki hamarabb összeszedte magát. És játszott — játszott? Nem: élt, ragyogón és pompázatosan egyszerűn és mélységesen. Megfogta a szemeket és csak őt láttuk, a szava körülfogta a szívünket és csak őt hallottuk. Betöltötte a színpadot. Ő volt. Ujra ő volt . . . Ebben a hatásában az egyetlen, aki egy egész színházat oda tud kötni az egyéniséghez, minden érdeklődést, minden gondolatot, minden érzést a maga alakjához. Egyetlen szava több egy tirádánál, egyetlen kézmozdulata, a vállának egyetlen mozdulása, egyetlen tekintete egy egész történet. És elhittünk neki mindent és éreztük, hogy i:en, ebbe a darab hőse egy perc alatt beleszeretett és egész Budapest utána bolondult, ő az, ő Tóth Etelka, a csodálatos, a rejtelmes, a nagyvilági nő. A Nő . . . A Színésznő . . .

A színésznő, aki visszajött, hogy újra birtokba vegye a színpadot, amely senkié sem annyira, mint az övé . . .

IV.

Nagy és meleg siker volt a *A nagyvilági nő* bemutatója. Nagy mérföldjelző állomás egy „megérkezett” drámairónak és

GOMBASZÖGI FRIDA a „Nagyvilági nő” 2-ik felvonásában.

(Vigszínház.)

(Labori felvétele.)

gyönyörű emlék egy visszatért művésznőnek, akiket melegszíves megindultsággal és nagy szeretettel köszöntünk a diadal arany kapujában — a fölfelé vezető ut előtt.

De ahogy erre az utra elnézek, fölmerül a messze szürkülő multból egy kedves, jóságos, nemes arc: Ruttkay-Rothauser Miksa komoly, szelid szemű feje. Ugy emlékszem, öt évvel ezelőtt, a Gyurka fiu első kísérlete, az egyfelvonásos *Nagy cél* után, ahogy elfogadta a gratulációt:

— Igen — mondta — tud a gyerek és még fog tudni...

Ezt az apa és a kritikus mondta együtt; az ember, aki mindig büszke volt a fiára, és a művész, aki még a fiával is igazságos volt.

Az ő tiszta és szép emlékére gondolok most is, amikor utána mondom:

— Tud a gyerek és még fog tudni!

Tóth László.

*

A premier meghozta mindazt, amit az igazi siker nyújthat. Megérdemelték. A Vigszínház együttese ezuttal is kitétt magáért. Gombaszögi Frida után első helyen *Tanay Frigyesről* kell megemlékezni, aki egyik legbájosabb és legfinomabb alakítását produkálta a szerelmes patikus segédben. *Lukács Pál* férfias egyénisége kitűnően érvényesült, mint a szerelmes Ámon László. Elegáns volt, előkelő, meleg és megkapó, kitűnő és méltó partnere a nagyvilági nőnek. *Gách Lilla* a bakfis szerepében ennivalóan bájos, közvetlen és finom volt, mint egy virágzó almafaág. *Vendrey Ferenc* és *Hiaszthy Hermin* a vidéki uriház minden hangulatát a színpadra varázsolták. *Gombaszögi Ella* viszont a budapesti kokott figurájában mutatott be felejthetetlenül kedves és mulatságos alakítást. *Fenyvessi Emil* bárói udvarlója, *Kertész Dezső* festője és *Kardoss Géza* vidéki tanárja külön-külön szenzációi az előadásnak. Tökéletes volt *Molnár Aranka*, mint Gerbeaud kisasszony. Ebben a kis szerepben olyan finom és emlékezetes művészi produkciót végzett, hogy legszebb sikerei mellé jegyezheti föl nemcsak ő, hanem a színház is.

A rendezés *Jób Dániel* kezében volt, mondani sem kell hát, hogy a darab minden részletén meglátszott az ő avatott keze. Be kell végül számolni a diszletekről, amelyeknek káprázatos pompája Ferenczy nagy izlését dicséri és a ruhákról, elsősorban a címszereplő toalett csodáiról, amelyek külön látványosságai ez idei szezonnak.

*

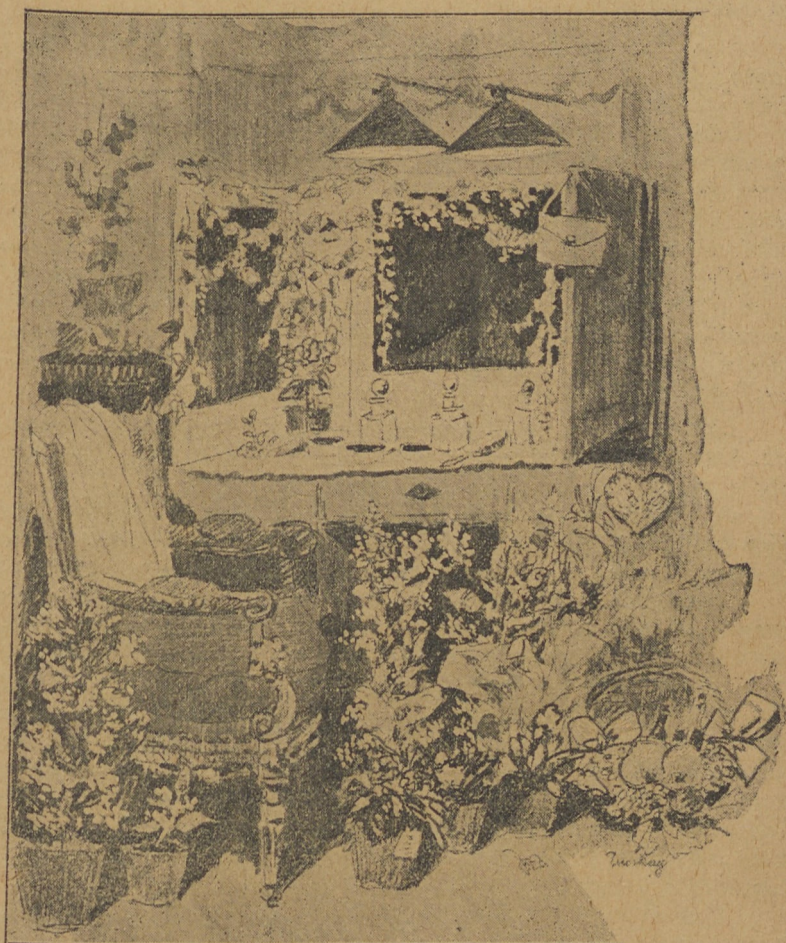
A „Nagyvilági nő” előadásainak külön szenzációi azok a csodás toalettek, amelyeket a darabban *Gombaszögi Frida*, *Gombaszögi Ella* és *Gách Lilla* hordanak. Ezeket a ruhákat a *Színházi Világ* mai számában Labori kitűnő fotografiái mutatják be és egyéb érdekességüktől eltekintve, pompás divatképekként is hatnak. Mi itt szívesen konstatáljuk, hogy ezeket a szép ruhákat a Dénes-szalón készítette, amelynek Váci-utca 11-b. alatti műtermét egyre sűrűbben keresik föl művésznőink, abban a tudatban, hogy Dénesék szép, izléses, eredeti toalettekkel örvendeztetik meg őket mindenkor. *Gombaszögi Frida* maga is elragadtatással beszélt nekünk a Dénes-szalónról és annak kiváló izlésű munkájáról.

Kritika a közönségről.

Irta: **Gombaszögi Frida.**

Lázás premier est. A színháznál mindenki izgatott és ideges és a nagy izgalomból nekem jut ki a legnagyobb rész. Már négy órakor benn vagyok a színháznál. Az öltözőm előtt színes transzparens fogad: „Isten hozott”; az öltöző ajtaja virágfüzérrel van befuttatva és odabenn is mindenütt virág: fehér orgona, rózsaszínű szegfű, sárga krizantém, piros rózsza. Ötnegyed éve nem ültem a tükröm előtt és most, hogy letelepszem eléje, eszembe jut

Gombaszögi Frida öltözője a premier estéjen.

(Tuszkay Márton rajza.)

a sok szenvedés, amelyen átestem. A tükör rámája is virágos és a karosszék, az asztal, a kis szófa; minden, minden teli virággal. Nem győzöm megszámlálni, nem győzöm megcsodálni. A kollegák kedves figyelme meghat, a barátaim, a jóakaróim üdvözlete szinte megrikai. Nem is tudtam eddig, hogy ennyi jóemberem van!

Az asztalon három palaczk bor. Bakonyi Károly küldte, a „János vitéz” szerzője. Ugyanebből a borból küldött a szanatóriumba tavaly. Három flaskó „Hárslevelü” megmaradt még a kamrájában, azt elküldte most...

Rá sem érek végig nézni mindent: sietni kell az öltözködéssel, mindjárt kezdődik az előadás. Frankfurterné, az öltöztetőnőm, azt mondja, hogy ilyen ideges nem voltam még soha. Hát, lehet-e ezen csodálkozni?...

Alig, hogy elkészülök s már kopogtat is az ügyelő az öltöző ajtaján: „kezdhetjük, kérem”?... Szinte remegve felelem: „Kezdhetjük!”

Lesietek a szinpadra. Reszketve állok a kuliszák mögött. Egyszerre elhangzik benn a végszó és nekem be kell lépnem. Ugy érzem, hogy eláll a szívem verése. De belépek és — dörgő taps fogad. El voltam készülve rája. Tudtam, hogy tappsal fognak fogadni: de ezt még se vártam. Elmulik egy perc és még egy és még egy és a taps még egyre tart. És érzem a közönség szeretetét, amint felém árad. És megérzem, hogy a nézőtérén sirnak egyesek. Asszonyok sirnak csendesen; az én sok szenvedésemre gondolnak nyilván. És nekem is könny jön a szemembe. Szeretnék hangosan felzokogni, de nem lehet, de nem szabad.

Lopva, félve a nézőtér felé tekintek. Ott még mindig tapsolnak. Ösmerős arcokat keresek: de csak az édesanyámat ösmerem meg a második páholyban. Ő is sir...

Aztán beszélni kezdek. Mindenki rám figyel. Az emberek előre hajlanak, hogy jobban figyelhessenek. Az arcomat nézik. És mosolyognak. „Nincs semmi baj!” — olvasom ki e mosolyból.

Ahogy a pesti közönség szeretni tud, úgy talán nem tud szeretni a világ semmiféle más közönsége. Mintha egy család volna az egész nézőtér, mind összeforrnak a nagy szeretetben és ez a sok szeretet most mind nekem szól. Egy úr a szemét törli. Egy asszony a fejével integet felém. És amikor tapsolnak, mind úgy tesznek, mintha bocsánatot kérnének. „Bocsásd meg, művésznő, erősebben nem lehet!...” Tudják-e, érzik-e, hogy mi nekem most ez a taps? Üdvözlét, jókívánság, gratuláció, szeretetadomány. Tudják-e, érzik-e, hogy én most mit szeretnék tenni? Le szeretnék futni a nézőtérre és mindenkinek külön-külön meg szeretném köszönni a jóságát!...

Tudják és érzik. Mert a pesti közönség tudatosan jó, tudatosan kedves. Itt senkise tapsol most udvariasságból... szigorú kritikásaim — őket persze mindjárt észreveszem! — együtt tapsolnak lelkesen és szeretettel a közönséggel.

Azt mondják és magam is úgy érzem, hogy nagy sikerem volt a közönségnél; de hogy ennek a közönségnek milyen sikere volt nálam, azt leírni nem tudom. Életem legszebb estéjének legszebb emléke ez a siker. A közönség sikere!...

Gomboldogó fiata

MOLNÁR ARANKA a „Nagyvilági nő”-ben.
(Vigszínház) (Labori felvétele.)

Kis feljegyzések egy nagy premierről.

Az öltöző ünnepi diszben.

„Nagyvilági nő” premierje előtt kora délután olyan izzó volt a hangulat a Vigszínházban, hogy a legflegmásabb tűzoltók is idegesen futkostak lefelé a színpadon, mintha a színház készült volna leégni. Mindenki ideges volt, mindenki segíteni akart, mindenki ott tolongott a színpadon és boldogan rohant el, ha valami megbízást kapott.

A legnagyobb sürgős-forgás persze a nap hösnőjének, Gombaszögi Frida öltözőjében volt. Faludi Jenő direktor három embert rendelt fel a művésznő szobájába, akik egész délután diszitették a falakat, hogy estére az ünnepi disz is hozzájáruljon a hangulat emeléséhez.

A drága Haraszthy Hermin egész délután ott foglalatostkodott az emberekkel, utasításokat adott, szögeket vert be, létrára mászott és néha gyerekes örömmel tapsolt, amikor egy-egy rózsafüzért valami megfelelő helyre elhelyezhetett.

Az öltöző ajtaját egy vérvörös rózsagirland futotta körül, az ajtó fölött pedig egy transzparens volt elhelyezve, amely piros-fehér-zöld színekben ezt a két szót világította: Isten hozott.

Már a kora délutáni órákban megindult a virágözön és az előadás kezdetéig folyton hozták a pazar illatu, tüneményes kosarakat. Mire a függöny felment olyan sok volt a virág az öltözőben, hogy alig lehetett benne mozogni.

A jobb oldalon áll a nagy háromszárnyas tükör a toalettszerek egész légiójával, előtte egy olyan pompás karosszék, hogy trónterembe is beillenék. Azután nem látni semmit, még egy tükör és székek, ahol a kis Gomba öltözködik; és a többi mind csupa-csupa virág. A sarokban egy nagy kosár, a virágok között gyönyörű almák, pazar datolyák kandikálnak elő: Faludi Sándorné küldeményei. Cserép ciklámen, egy iv papíron Bárdi Ödön üdvözlő a „drága Fricikét”. Lila orgona, Hajó Sándor küldte. Nagy tarka csokor Faludi Jenő figyelmességét képviseli. Kábitó illatu fehér orgonát a szerző Ruttkay György küldi a művésznőnek. A sok virágarisztokrata között szerényen huzódik meg egy nagy sziv hóvirágokból, Haraszthy Hermin róttá le evvel a szeretet adóját. Egy kedves kis vers volt hozzá. Ibolyáskosár — Varsányi Iréntől. Mészáros Giza küldeményében a szerény rózsától, a gögös orchideáig mindent megtalálunk. Egy kis széken a kedves Kékény Ilona virágai, mellette Gyöző Lajos bukétája.

Lukács Pál ugyancsak kitett magáért és egy pazar kosarat küldött a következő sorokkal: „Ez egyszer minden „linkség” nélkül szívem minden szeretetével — Lukács Pál”.

A szépen feldiszipított öltözötükör asztalkáján egy cserép haragos vörös muskátli bámul le a külföldi virágokra. A szárán egy kis cédula, ezt olvashatjuk rajta: Ünöke, — Gombaszögi Irén küldte.

De ki győzné a rengeteg küldeményt feljegyezni? Külön botanikus kellene ide, hogy a sok fantasztikus virágot felismerje.

Mikor lementünk a lépcsőn, találkoztunk két leánnyal, akik egy ciklámenből készült gombát cipeltek fel, azt hisszük, hogy nem kell ehhez külön magyarázat: A virág-gomba is a nagy Gombáé.

A hat bunda.

A „Nagyvilági nő“ második felvonásában hat szenzációs bunda is szerepel. A bundákat *Gombaszögi Frida*, *Gombaszögi Ella*, *Gárdy Karola*, *Thurzó Elvira*, *Molnár Aranka* és *Varga Anna* hordják. A bundák értéke: három millió korona. A *Gombaszögi Frida* chinchillabundájának ára 120.000 svájci frank, körülbelül 1 millió és 300.000 korona. A bundákat természetesen bebiztosította a színház; de a biztosító társaság csak úgy vállalta a biztosítást, hogy a színház vállalta azt a kötelezettséget, hogy állandóan egy detektívvel őrizteti a bundákat — nappal; éjjel pedig két bizalmi ember alszik

A nagyvilági nő utolsó jelenete.
GOMBASZÖGI FRIDA és TANAY FRIGYES.

abban a helyiségben, amelyben a bundákat őrzik. Ilyen nevezetes hat bunda még nem volt Budapesten. . .

137—59.

A „Nagyvilági nő” harmadik felvonásában, amikor a kis Gomba egyedül van a színen, egyszerre csak megszólal a telefon. A jó öreg pesti telefon csilingel, krákog, szóval pontosan elvégzi azokat a rettenetes produkciókat, amivel a szegény budapesti polgárok életét oly gyakran megkeseríti.

Nasa, azaz a kis Gomba odalibeg a telefonhoz és berebeget:

— Itt 137—59 beszél. Igen, a lakása.

Mivel szenvedélyes telefonszámgyűjtő vagyok, rögtön feljegyeztem a számot és a főpróba után, amint hazaértem nekifeküdtem a telefonkönyvnek, Nem nagy munka az egész. Hiszen alig hatszáz oldal az egész könyv. Mi az egy tehetséges riporternak? Csekély harmincezer telefonszámot tartalmaz az egész. Elővettem egy régi logaritmus táblázatomat és nekigyürköztem a munkának. Az első napon eljutottam a „j” betűig. Másnap a végén kezdtem és addig kinlódtam, amíg a „t” betűnél elaludtam. Ez így ment egy hétig. Rengeteg ismerős telefonszámmal találkoztam ez alatt. A szabóm, akinek öt éve tartozom egy ruhával szintén ott szerepel a vaskos könyvben. Olykor-olykor egy régi kedves szám ötlött a szemembe: elmúlt szerelmek randevuhívói kísértettek, sőt megtaláltam a 46—53-at, amely tudvalevőleg „. . . a legszebb szám a világon . . .”

Végre hat napi keresés után, a hetedik napon, amikor mint egykor az Isten, meg akartam nyugodni: megtaláltam a 137—59-et is. Hiába: türelem — telefonszámot terem.

Ez van a könyvben:

137—59. Schönfeld Zsigmond, a Schönfeld Zsig. cég főnökének lakása (1) II. Orgona-u. 8.

Rögtön kérdést intéztem Schönfeld Zsig.-néhez, aki a következő felvilágosítást adta:

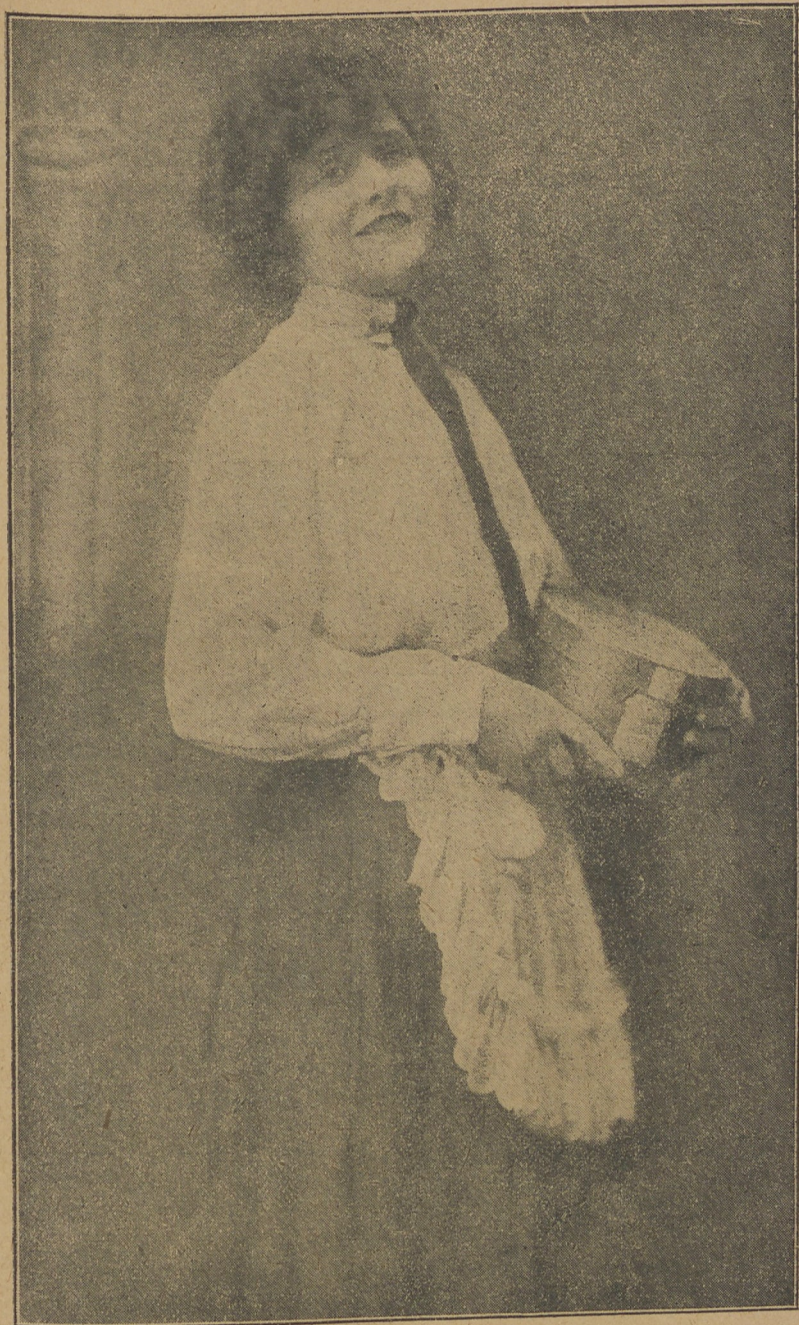
— Sem Gombaszögít, sem Ruttkayt nem ismerem személyesen. És valószínűleg a szerző csak úgy „légből kapta” a számot. Nem kérem, még eddig senki sem hívott fel emiatt és remélem nem is fognak zaklatni. Egy cseppet sem örülök, hogy így szerepelek, talán lehetne egy másik telefonszámot találni erre a célra.

Hát persze, hogy persze. Igaz is, miért nem írta bele Ruttkay a saját telefonszámát a „Nagyvilági nő”-be?

Szakkritika Molnár Arankáról.

A *Színházi Világ* hétfőn délben telefonált a Gerbeaud-hoz, hogy küldjön ki kritikust a *Nagyvilági nő*-hoz. A lapok kritikusi ugyanis csak a szokásos esztetikai alapon bírálták el *Ruttkay* György vigjátékát; holott a darabnak második felvonása külön, speciális elbírálást igényel. A második felvonás, mely tudvalevőleg a Gerbeaud egyik szalonját ábrázolja, *Molnár Arankának*, mint az Ilona nevezetű cukrászkecske kreálójának vezénylete alatt. Az is igaz, hogy a napilapok kritikusi egytől-egyig elismerték ennek a felvonásnak pompázatos voltát, *Molnár Aranka* alakítása is fényes fogadta-

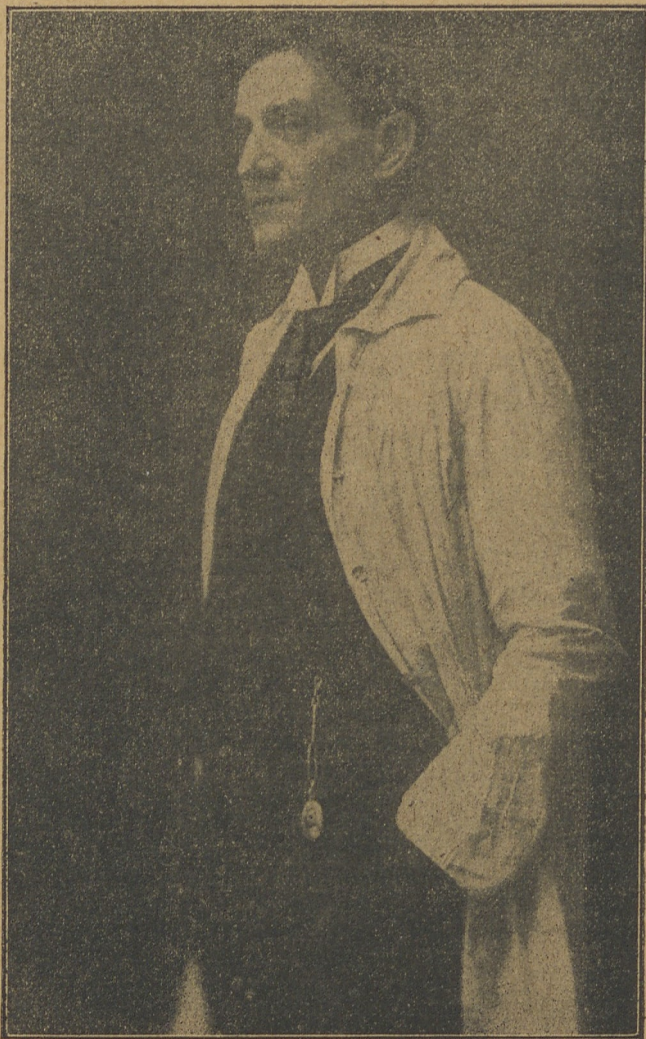

MOLNÁR ARANKA, mint Gerbeaud kisasszony a „Nagyvilági nő”-ben
(Vigszínház) (Labori felvétele)

tásra talált. Ez azonban, úgy érzi a *Színházi Világ*, mégsem az igazi. Szakkritika kell ide úgy magára a második felvonásra, mint *Molnár Aranka* cukrászkisasszonyára.

A Gerbeaud-iroda is méltányolta ezt a szempontot és a cukrászkisasszonyok vezérkarából Irén kisasszonyt szemelte ki kritikusul. Irén kisasszony telefon után már előzetesen kifejtette nézetét a második felvonásról.

— Tetszik tudni szerkesztő ur, mi egyébről se beszélünk tegnap óta itt a Gerbeaudban, mint a Nagyvilági nő második felvonásáról. És pedig nagy-nagy bosszankodással beszélünk, mint-hogy abban a felvonásban a Molnár Aranka leveleket közvetít,

TANAY FRIGYES a „Nagyvilági nő” első felvonásában.

pedig az itt minálunk a Gerbeauban nem megy. Meg aztán hogy a Molnár Aranka onnét a szalonból szerez magának barátot, aki neki drága bundát vásárol.

— Tévedés, Irén kisasszony — feleljük — nem onnét szerezte a barátot. A barát az kint, az utcán várja.

— Minket barát se vár, legfeljebb a vőlegény — marad meg Irén kisasszony erkölcsi alapon, és újólág tiltakozik a levél-

GÁCH LILLA a „Nagyvilági nő”-ben.

(Labori felvétele)

közvetítés ellen. Merthogy ők már mindenről értesülve vannak ám és hogy egy fess főhadnagy vasárnap már így rendelt csokoládét:
— Aztán olyan kedvesen hozza, mint Molnár Aranka a Vigben, a Fenyvesinek.

Végül is megállapodtunk Irén kisasszonnyal, hogy $\frac{1}{2}$ 6 órakor eljön a színházjegyért és azután megírja a kritikáját. Helyette azonban más jelentkezett. Arra kért bennünket, nevét ne írjuk ki. Már asszony. Pár évvel ezelőtt Gerbeaud-kisasszony volt. Aztán férjhez ment. Elvette a barátja. Hogy adjuk le a kritikáját — névtelenül. Eleget teszünk kérésének, annál inkább, mert nem szeretnők, ha kedves, szigorú Irén kisasszony megharagudna rája. A névtelen kritikus megjegyzései ugyanis nem igen egyeznek Irén kisasszony véleményével. Ime:

GÁRDY KAROLA a „Nagyvilági nő”-ben.

(Labori felvétele)

Az egész felvonás ugyahogy van, cuki. Szinte a drága, gyönyörű Molnár Aranka helyébe képzeltem magamat, ahogy sürgött-forgott, tett-vett, csevegett; ahogy a levelek dolgát az isteni Gombaszögi Fridával elintézte. Szakasztott így csináltam én, nem is olyan régen. Aztán engem is várt a barátom este, zárás után. Csakhogy én nem vallottam be egyik vendég hölgynek sem; hogysisne, hiszen a társaságukból való volt. Még elűtötték volna a kezemről. De hogy Molnár Aranka megvallja, nem baj, mert ahogy mondja az oly aranyos, olyan de nagyon cuki, hogy olyan szépet csak ritkán látni színpadon.

Igy szól a kritika. A szak-kritika! Megvalljuk, nem nagy különbséget látunk közte és a napilapok kritikái között. De hát így jó ez a szerzőnek, szereplőknek és a Vígszínháznak.

THURZÓ ELVIRA a „Nagyvilági nő”-ben.

(Labori felvétele)

Az utolsó bohém.

egilletődve és szívünkben sok szomorúsággal jegyezzük ide: Nyáray Antal nagybeteg. A drága, jó, öreg fiu vadonatúj redingotjában, galambszürke mellényében, kicsapott biedermeier-gallérjában, Lavallier-nyakkendőjével, fejébe csapott cilinderével és ezüsfogantyus sétatálcájával a kezében ki akar sétálni innen a világból olyan meglepetés-szerűen, amilyen rapszódikus volt egész élete.

Az utolsó bohémnak nevezi őt mindenki és szeretik, nagyon szeretik még azok is, akiknek fáj, hogy Nyáray Antal sokkal tehetségesebb színész, mint ők. Mintha Murger regényéből felejtődött volna itt, úgy járt-kelt közöttünk és örökös vidámságával eltakarta igazi énjét és a fájdalmat, amely örökké sírdogált benne: mások sokkal kisebb színészi tehetséggel beérkeztek a legnagyobbak közé, míg ő a maga nyugtalan vérével az igazi bohémek kálváriáját futotta végig, hol volt szerződése, hol nem volt, többet vendégszerepelt vidéken, mint amennyit Pesten játszott és hol rípacsnak, hol szeszélyes primadonnának csufolták, pedig művész volt a szívével és minden mozdulatával.

Mindent játszott, aminthogy az igazi színész a színjátszásnak egész skáláját végig tudja játszani. Operett-bonvivantnak indult, amikor a régi Népszínházban a „Casanová“-ban aratta egyik legnagyobb sikerét. A „Kean“ paradés drámai szerepében is csaknem utolérhetetlen volt, mint vígjátéki színész „A szabín nők elrablása“-nak Rettégi Fridolinját nála kacagtatóbban senki se játszotta, kabaré-sanszonokat csodálatos közvetlenséggel énekelt, mondom, mindenütt művész volt, mindenhez értő, nyughatatlan vérű, örökké gúnyolódó, legjobb pajtás, mindenkit átölelt volna a szívével és mindenét odaadta volna és örökké pénztelen volt, de fűtőrészve ment végig az utcán és hangosan nevetett a nézőtéren, ha egy színész rossz-szul szavalta a szerepét.

Drága, jó öreg Nyáray Antal, utolsó bohém, az élet melegsivű szerelmese, a színpad rajongó művésze, ki halálos lázzal fekszel a betegágyon, be kár volna, ha elmennél közülünk.

SZÉLJEYZETEK

Manon. A nagyvilági nő leül a zongorájához és egy édes, bús melódiát játszik. Manont játsza. A nagyszerű kurtizán dalát játsza; a nagyszerű kurtizánt, aki De Griexi választotta s elhagyván a lovagot, elzülloitt és meghalt... Az egyik páholy mélyén egy borotvált arczu urat láttam, aki az egész előadásból egyebet se értett talán, mint a Manon dalát. Es amikor felhang-

PÉCHY ERZSI, a Kirdly Színház tagja

(Labori felvétele)

zott az édes, bús melódia: ez az úr lehunyta a szemét. Így ült egy darabig. Azután a szeméhez emelte a kezét és nekem úgy rémlett, hogy egy tolakodó könnycseppet morzsolt szét a szeme szögletében. Vajjon kit siratott meg? Manont?... De Grieux?... Vagy önmagát?...

○

Somlyó úr. Somlyó úr mellém szegődött a minap, amikor a Városi Színházból hazafelé igyekeztem. „Hová megy, Somlyó úr?” — kérdeztem tőle. „Haza megyek!” — felelte ő. „Mit csinál otthon, Somlyó úr?” folytattam én a kérdezősködést. „Tanulok!” felelte ismét ő. Es kiderült, hogy Somlyó úr, aki fiatal és virágot téphetne még minden ágról: — Somlyó úr éjjel, nappal, délelőtt és délután, reggel és este, jó időben és rossz időben tanul, tanul, tanul, Somlyó úr műzsikát tanul; mert Somlyó úr műzsikus és a Városi Színház korrepetitora. Zseniális ifju, aki hét hangszeren játszik tökéletesen: ha a kürtös kibetegszik a zenekarból, hát fujja a kürtöt, ha a nagybögös lesz spanyol, hát a nagybögöt recsegteti, ha kell flótázik, ha kell hegedül, zongorázik, csellózik... mindent tud, mindent jól tud és mégis tanul, éjjel-napot egybevetve tanul. A régi jó időkben gyakoriabbak voltak a Somlyó urak; mostanában olyan ritkák, mint a fehér hollók. Talán nincs is több Somlyó úr Budapesten, mint ez az egy. És ez az egy végtelenül imponál nekem és hadd mondjam ezt a szemébe Somlyó urnak, aki pedig bizonyára tiltakozni fog ez ellen; mert Somlyó úr olyan szerény, hogy megsegyeníti az ibolyát...

○

Péchy Erzsí nem megy Bécsbe. Itthon marad, a király színházhoz szerződik és a jövő szezonban ott fog játszani. Ez a hír örömet kellett mindenütt. Péchy Erzsit nagyon szeretik Budapesten, Péchy Erzsinek nagy közönsége van Budapesten és ha hűtlenül itt hagyott volna bennünket, de sokszor kellett volna Bécsbe utaznunk, hogy láthassuk, hallhassuk, gyönyörködhessünk benne. Bájos, kedves asszony; bájos, kedves színésznő; aki beragyogja a színpadot, akit nézni gyönyörűség, hallgatni öröm; aki néhány év alatt futotta meg a nagy primadonnák karrierjét; aki ma egy sorban áll a legjobbakkal, legnagyobbakkal, sőt — némelyiknél egy félépéssel előbbre is van. A magyar színpad sokat vesztett volna vele, ha elment volna idegenbe és talán nem tudtuk volna visszacsalogalni soha többé. Inkább Karczag a bécsi direktor haragudjék miránk, amiért itt tartottuk, mint hogy mi haragudjunk Karczagra amiért elvitte... (f. j.)

PATIKA

SZÉP ERNŐ SZÍNMEVE

Megint egy elszálló sóhaj a boldogság után. Egy könnyes sóhajtás, amely elkivánczik valahová, messzire, talán oda, ahol a boldogság kék madara száll a felhők felett. A költők, az igazi költők örök dala ez kérem, sőt talán szabadna azt is mondanom, hogy ez az a bizonyos örök refrain, amely ott muzsikál a költők minden versében a sorok között, tessék elhinni, hogy ha gázlámpáról ír a költő, akkor is a boldogságra gondol és a sok sok szó, az ég, a napsütés, a csillag, a felhő, a csók, a szerelem, a sirás, a jó, a rossz, a nyomor és a kacagás, a szenvedés és a mámor, a tavaszi alkonyat az erdő szélén és a részeg hajnal a pesti aszfalton és mind, mind a szavak, amelyek a szótárakban vannak szépen felsorolva, nem jelentenek egyebet mint ezt az egy szót, hogy: boldogság, ez az életnek egyetlen célja és ez minden és a költő hangszerén ez az örök motívum.

Ezért kérem, ne tessék rossz néven venni, hogy Szép Ernő is titokban egyre a boldogságra gondolt, miközben a „Patika“ című darabját írta és rőtt a jeleneteket egymás után. Istenem, hátha meg fogják érezni az emberek az egymás után következő jelenetek között, hogy itt valami egészen másról van szó, itt nem a vidéki patikusné a fontos és nem a pesti patikárius-segéd és nem a vidéki sár és a berúgott falusi urak és nem is a kis cseléd, aki részeg lesz az Offebach muzsikától. Sokkal többről van itten szó kérem, a boldogságról és a költő szívéről, amelyben a kimondhatatlan vágy zenél a boldogság után.

Akár a patikárius úr beszél, akár a gazdatiszt úr káromkodik, mindig csak a költő beszél és közbe vágyakra gondol arra, vajjon csakugyan megérzik-e az emberek ott a nézőtérén, hogy minden miattuk van, hogy itt azért kell a patikusoknak gazdatisztoknak beszélgetniök, mert ha én, Szép Ernő, a költő odaállok a színpadra és egy mondatban elmondom, hogy

szaládok a boldogság után és nem találom, akkor ezt a mélyen tisztelt nagyközönség nem fogadja olyan szívesen, mintha felöltöztetem ezt a sóhajtást a patikárius-segéd ruhájába és éjszakát csinálók a színpadon és a segéd ur mondja el reszketve ezeket a mondatokat egy asszonynak, aki egy betűt sem ért meg ezekből a mondatokból, ami voltaképen nem is fontos, hiszen ezek nem egy asszonynak szólnak, hanem az életnek, amelynek szimbóluma az Asszony, bármilyen asszony aki éppen jelen van.

SIMONYI MÁRIA, a patikusne

(Bélvárosi Színház: „Palika”)

(Labori jelvétele)

Mondom kérem, ne tessék rossz néven venni Szép Ernőtől, hogy felvitte a színpadra a maga meleg, szomoru, dobogó szívét, hogy többet vitt a színpadra, mint amennyit ez a goromba hatásokra berendezett színpad megérdemel. A költő jött fel a színpadra és ő milyen szép volna, ha este héttől-tízig ott a nézőtérben mindenki költővé válnék és felfogná szívében az a sóhajtást, amely kiárad a jelenetek közül és kiszáll a színpadról a nézőtérre, mint egy ismeretlen virág kábitó

SIMONYI MÁRIA, a patikusné
(Belvárosi Színház: „Patika”)

(Labori felvetele)

parfümje. És ha jól emlékszem, már mondtam is az előbb, hogy ez a költők örök sóhajtása, tehát Ernő sem először sóhajtja el a boldogság után szálló gondolatát, aminthogy egész életén át is ezt fogja sóhajtani sok más költővel egyetemben, akik rimes sorokat írnak egymás alá, vagy jeleneteket egymás mellé és közben felnéznek a futó felhőkre, talán ott van a boldogság, talán ott van az élet szép mámore és szédülete, amelyet soha sem lehet a rimes sorokba egészen beleírni.

PETHEŐ ATILLA

(Budapesti Színház: „Pálfi”)

A „Patika”-t a múlt héten mutatta be a *Belvárosi Színház*. Talán elegendő lesz, ha a színházi krónikás szárazságával megállapítom, hogy a közönség igenis fel tudott emelkedni Szép Ernő kivételes írásművészetének magasságáig. A költő csendes nosztalgiájával és néma feljajdulásaival ezuttal urrá lett a közönségen és ez különös örömet jelent nekünk, akik kivételes szeretettel szeretjük és becézzük Szép Ernőt a költőt és az embert.

Méltó volt a darabhoz a Belvárosi Színház előadása is. Gellért Lajos, ez a mély tehetségű, markáns egyéniségű színész — egyike legjelentősebb acteur-jeinknek — a gyógyszerész-

(Belvárosi Színház: „Patika”)

BÁNÓCZYNÉ

(Labori felvétele)

segéd szerepében a színjátszás művészetének igen magas skáláját csillogtatta. Ember volt és a költő szomoru szívét, a költő finom mondatait és mindent, ami a mondatok mögött van, csodálatos együttérzéssel tudta megeleveníteni. *Simonyi Mária* halk szerepében is nagyon kimagaslott a hozzá hasonlók közül és a többiek is, *Marosi Adél*, *Bánóczyné*, *Petheő Attila*, *Bérczy Matány*, *Kertész* és *Bánóczy* méltóak voltak a költőhöz. *Titkos Ica* egy kis szerepben máris rokonszenves, kedves színésznőnek bizonyult. *Bánóczy* rendezését külön elismerés illeti. A színháznak nagy sikere ez a darab és különös sikere Szép Ernőnek, akinek meg van az irigylésreméltó bátorsága ahhoz, hogy a színpadon is megmaradjon költőnek.

Balassa Emil.

Egy színésznőről, aki visszajött...

— Mít mond Váradi Ily? —

z édesapjánál, dr. Váradi Antalnál lakik a József-körút 19 alatt. Az előszoba falán széles nemzeti-színű szalagok álmodoznak régi tapsorkános estékről. Váradi Antal kapta még ezeket a megboldogult Nemzeti-színházban. Ma már nem kapnak a szerzők ilyen babérkoszorúkat. Régen volt...

A művésznő a fürdőkádban van és néhány percig az ajtón keresztül diskurálunk, de így sehoggyse akar menni a dolog.

— Így nem lehet beszélgetni — hallom az ajtón keresztül a kedves Váradi Ily jól ösmert hangját — várjon meg, amíg kijövök.

Magyarázom, hogy így még érdekesebb az interju: „Beszélgetés a művésznővel egy türdősoba ajtón keresztül.” Kacag, de nem akar kötélnék állni. Váradi papa és Váradi mama ott vannak mellettem s erősen biztatnak, hogy ne hagyjam magam.

— Hát akkor várok — jelentem ki spártai rövidséggel s odaplántálom magam a fürdősoba ajtaja elé.

Belülről kacagás, már kapom is a feleletet.

— Ha kijövök, akkor rögtön csomagolok és este kilenc órakor utazom Bécsbe.

— Mikor látjuk viszont? — kérdezem.

— Szombaton reggel, a próbán

Egy kicsit csendben maradok. Öt perc múlva bizonytalanul kérdezi

— Még itt van?

— Igen.

Váradi Ily mamája bevezet egy másik szobába és elbeszélgetünk, amíg a művésznő öltözködik. Rövid idő múlva csatakiáltásokat hallok a szobákon keresztül:

(Belvárosi Színház)

Simonyi Mária, Gellért Lajos

(Labori felvétele)

Simonyi Mária, Marosi Adél, Gellért Lajos

— Hol vannak a kis kulcsok? Hol a keztyű? Ide tettem? Nem ide! Jaj Istenem! Rettenetes! Nem lehet ezt a koffert bezárni! Hol a kölni víz? Julcsa! Mari! Sári! Segítség! Merre van a kis táskám?

Futkosás, ajtók csapódnak és a kedves Váradi mama rövid magyarázattal szolgál:

— Ily csomagol. . .

A melettem levő szobában vacsorára teritének. Végre, nagysokára megjelenik a művész. Utazókosztűmben, teljesen felszerelve. Vacsorához ül, a többiek még nem esznek. Most már beszélgethetünk. Kérdezek sok mindent, de mindig másra felel. Nagyon kedves.

— No nem mondhatnám, — kezdi — hogy eleinte visszavágytam a színpadra. Sokat utaztam és egy kicsit elfelejtettem a régi, forró estéket. Csak később. . . Akkor rájöttem, hogy nem a gondatlan élet a jólét csimborasszója. . . Még más is kell. Hiába, mi komédiás népség nagyon furá teremtmények vagyunk. Ha játszunk az is rossz, ha nem játszunk az se jó, ha hosszú a szerep: mért hosszú? ha rövid a szerep: mért rövid? és így tovább még ezerféle variációban. Minekünk nem lehet a kedvünkre tenni semmit. Igen, később valami rettenetes nosztalgia fogott el. Visszavágytam. . . Vissza a deszkákra, vissza a festett rongyok sokszor megutált, de sokszor vissza-

(Belvárosi Színház: „Patika”)

Gellért és Bánóczyné

sirt hazájába. Eleinte azt hittem, hogy az olaszországi nap a legfényesebb világítás a föld kerektségé, de csalódottan vettem észre, hogy a rivalda a gloriás fénye mindent fölülmul. Nyolc évig voltam távol és most, hogy újra visszatértem a csunya, rossz, utálatos, megvetett... drága egyetlen szinpadra, mondom, most szinte ujjaszülettem. A próbák alatt ismét a régi lettem s ha hoztam is magammal talán valami filiszter mázt a másik életből, az már lemállott és most újra csak színésznő vagyok és az akarok maradni. Mindig azt mondtam: a legnagyobb baj, ha egy művész energia — tultengésben szenved, de ugylátszik most én is beleestem.

A szerep...? — kérdezem.

— Nagyszerű, jobbat, nem is kívánhatok. Teljesül régi vágyam: visszatérek a drámai művészethez, aminek valamikor az akadémiában elindultam, Alig várom a bemutatót, már előre egy kis lámpalázam van.

Ezeket beszélte el Váradi Ily mialatt vacsorázott. Aztán bejött a Mari nevű háztartási alkalmazott és tudatta, hogy a kocsivel előállott.

— Szóval a kocsivel előállott — mondja a művésznő és mosolyog.

Én is bucsuzom és az előszobában még egy percet áldozok a régi koszoru szalagoknak.

László Aladár.

(Belvárosi Színház: „Patika”)

Simonyi Mária és Marosi Adél

Beteg tánczárás

Mészáros Gizánál.

mindenki megrémült a színházak körül, amikor az elmúlt napok egyikén meghallották a rossz hírt: Mészáros Giza beteg. Bizony nagyon kósza posták keringtek már a művésznőről, amíg aztán megjött a várva-várt értesítés, hogy a nagyszerű Giza tul van a veszélyen. A Színházi Világ riportere és fényképésze beállítottak a beteg művésznőhöz, hogy személyesen győződjenek meg hogylétéről.

Micsoda kellemes meglepetés. A művésznő már ágyon kívül van, a szép idő meggyógyította. Egy gyönyörű szofán pihen, mint amilyent François Gérard képén látunk, amely Madame Recamier-t ábrázolja. Olvas. Bölsche híres munkája a „Szerellem az élők világában” van a kezében. Elragadtatással beszél a könyvről és szellemesen jegyzi meg:

— Bölsche — a világ bölcse. Nagyszerű könyv, — folytatja aztán — azért szeretem úgy, mert o yan kézenfekvő igazságot mond, ami már talán mindenkinek eszébe jutott egyszer, de senki sem gondolt arra, hogy ezt le is lehet írni.

Mialatt beállítják a fényképezőgépet, a betegségéről beszél:

— Bizony, egy kicsit még gyengének érzem magam. Ma keltem fel először, ez a jó napocska kicsalt az ágyból. Most már remélem, minden jóra fordul. A színpadon hültem meg, a „Három csésze téában” Akkor este, már vacogó fogakkal játszottam végig a harmadik felvonást. Szerencsére a közönség nem vett semmit észre. Az orvosom négy hétre eltiltott a színpadtól; a legközelebbi napok egyikén utazom a Semmeringre. Már csak a vízumok kellenek, a drága Korthy Míra szerzi meg helyettem. Most aztán fucs a „Három csésze téa”, a „Patika”, a bécsi vendégszereplés; mindent elrontott ez a csuf betegség. Igen, úgy volt, hogy január vagy február elején megyek Bécsbe vendégszerepelni, de mindig közbejött valami. Most aztán se „Patika” se Bécs. Alig birtam már a fekvést, úgy sajnálom, hogy nem láthattam a bájos, finom Kosáryt az „Ezüst sirály”-ban. Istenem, micsoda nagyszerű, tetőtől-talpig primadonna ez az asszony. Külföldön ezért a színésznőért örjögének az emberek.

A második felvételelnél megmozdult a művésznő és uj lemezt kell a gépbe tenni. Elmosolyodik, valami eszébe jutott:

A beteg Mészáros Giza

(Labi felvétele.)

— Csak úgy ne tegyenek velem, — mondja nevetve, — mint a szegény kis unokaöcsém egyszer Haraszthy Herminnel. — Szegény fiu — meghalt a háboruban — nagyon jó amatörképeket csinált és egyszer, már nem emlékszem, hogy milyen darabot adtak, azt mondta Haraszthy Herminnek, majd ő készít róla felvételeket. Feljöttek hozzám és Haraszthy valami öt ruhát hozott magával. Mikor már mindent elrendeztünk, akkor vette észre szegény fiu, hogy a lemezeket otthon felejtette. Haraszthynak nem merte megmondani és végigmarkirozta az egész felvételi torturát lemez nélkül. Haraszthy Hermin vagy ötször átöltözködött és még ma sem tudja megérteni, hogy miért nem kapta meg azokat a képeket. Szegény fiu csak nekem vallotta be a nagy malört.

Miután biztosítjuk a művésznőt, hogy a mi gépünkben van lemez, megnyugszik és úgy tesz mintha elhinné.

Ime, itt a bizonyság, hogy igazat mondtunk.

L. A.

II.

Albert Erzsínél.

zomoru beszélgetéshez értem a Városi Színház színészbejárójához. A kedves és mindig vig társaság komor arccal azon vitakozott, hogy vajon ki menjen el a nagybeteg Albert Böskéhez. Mindenki szeretne ott lenni, de senki sem mer indulni, — mert a szép spanyol leány kreálóját megkivánta a dühöngő, fertőző spanyol láz, — amelytől pedig mindannyian remegnek.

Hosszu tanácskozás és vita után sikerült végre a kérdést úgy megoldani, hogy bebizonyítottam a társaságnak, hogy rajtam a spanyol sem fog, ergo csak én mehetek fel és én vihetem el a sok jó kívánságot a betegnek.

Indulás, de ez nem megy egykönnyen, először megeskutnek, hogy egy félórán belül visszajövök, hogy a mindenki által szeretett „Borsó” állapotáról megtudjanak valami bizonytságot. Már a tulsó oldalon vagyok, amikor Ferenczi főrendező utánam kiáltja, hogy „kérem mondja meg Borsónak, hogy ne csinaljon rossz vicceket, mert megharagszom rá ha beteg! . . .”

Két percnvi scta után a művésznő lakásán vagyok. Ágyban, olvasás közben találom. Hála a jó istennek már egészen friss, csak arról panaszkodik, hogy orvosai nem engedik felkelni, pedig szeretne már egy kicsit a színházhoz besétálni, mert nagyon hiányzik neki a megszokott, a kedves környezet.

Ezután rátér olvasmányaira; Merinnée Prosper „Carmen”-jére. Szenvedélyesen vitatja, hogy már a hatodik könyvet tanulmányozza és mindenütt egy féktelen nagyon elvadult bestiát talál Carmen személyében. Ezt azért hangsulyozza, mert nincs kibékülve egyes kritikákkal, amelyek azt mondták, hogy sokkal több temperamentummal játsza meg szerepét, mint ahogy azt az megkívánja. Rátér Carmen ruháira, frizurájára, ennél a kérdésnél is vitát rög-tönöz. Jegyzeteket mutat, 5—6 különböző könyvből, úgy, hogy egy órai ottlétem után már csak az a kérdést kockáztattam meg, hogy nem akar-e Carmen tanulmányt írni?

Hosszu vitánk után eszembe jutottak a művésznő aggodó kollégái és sietve bucsuztam. És amint ki akarok lépni a kapun, hát szembe találom magamat Eskamillóval (Bihari) és Don Joséval (Demény) akik utánam jöttek mert hosszas távolmaradásom után arra következtek, hogy Carmen, szeretett partnerünk rosszabbul van. Sietve elmondtam, a hallott és látott dolgokat és megkönnyebbülten örömmel siettünk mindhárman vissza a színházhoz a jó hirt megvinni.

L. M.

A beteg Mészáros Giza

(Labori felvétele)

AZ-ÖLTÖZTETŐNŐ - LEVELEL

Igen tisztelt Szerkesztő ur, ezennel itt ülök megint, hogy elmondjam Magának a legujabb Pletykákat és mért ne tenném, teszem is, elvégre pletykázás az élet sója, ábrándozás a megrontója és én csak azt sajnálom, hogy a *Bekker Bébi* nacsága tegnap itthagyta Budapestet és meg sem áll London városáig és erről jut eszembe, hogy a *Fenyő* Emil nacságos és művész ur tegnapelőtt megházasodott; ellenben a *Kerényi* Gabiné nacsága és a *Palásthy* Irén kis nacsága mostanában minden reggel a ligetben lovagol és a *Palásthy*né nacsága huszárosan megüli a lovat és olyan bátor, mint egy cowboy, a *Kerényi* Gabiné ellenben nagyon elővigyázatosan lovagol és mért ne tenné, teszi is, elvégre elővigyázatosság az élet sója, ábrándozás a megrontója és a szép *Lenkeffy* Icéné Balaton-Füreden üdül és csak akkor jön haza, ha már itthon is kitavasodik az idő és erről jut eszembe, hogy a magyar királyság pártja folyó hónap 21-ikén lakomát rendez két alapító tagjának: *Buttykay* Ákosnak és *Kosáry* Emminének a tiszteletére a Ritzben az „Ezüst sirály” világsikere alkalmából és hatvan meghívott vendége lesz a lakomának; ellenben a *Faludi* Jenő nacságos és igazgató-doktor ur már megint Bécsbe utazott és a *Porzolt* Kálmán nacságos és író ur is megkapta a spanyolt; édes Istenkém, a *Seress* Arankáné nacságát is hogy sajnálom, hogy meghalt, milyen ragyogó szép nő volt ő dazumal idején a régi Népszínházban és a *Bálónénál* is nagy vacsora volt a héten, az Unió adta és tizenkét vendég volt hivatalos rája, mint például: a *Beöthy* László nacságos és vezér ur, a *Lázár* Ödön nacságos és igazgató ur. továbbá: a *Marton* Sándor, *Szirmai* Imre, *Raskó* Ferenc, *Tarnay* Ernő, *Leszky* András, *Stoll* Károly, *Becsky* László, *Zoltán* főkönyvelő, *Uhl* főpénztáros és *Vámos* titkár nacságos urak és erről jut eszembe, hogy a *Rózsahegy*i Kálmán nacságos ur magyarszínházi szerződéséből egy szó se igaz és a *Beöthy* László nacságos és vezér urnak jövőre még egy színháza lesz; ámbátor a *Szomory* Dezső nacságos és író ur is nagybeteg, viszont a *Della Donna* Eugénia nacsága vett magának egy fodrászüzletet a Belvárosban és a *Farkas* Antóniáné nacsága is Berlinbe utazott; ellenben a *Fenyő* Ilonáné kis nacsága az Apollótól felcsapott önkéntes ápolónőnek és nagybeteg gazdijét a *Takács* Ilynét ápolta éjjel-nappal és én ezennel itt ülök és zárom soraimat, mert még zongora órát kell adnom a *Marthon* Géza nacságos és karmester urnak és mért ne tenném, teszem is, elvégre mi rossz van abba, hogy szeretek vele jóba lenni, amit igen tisztelt Szerkesztő urnak is melegen ajánlok és maradok kiváló tisztelettel kedves barátnője az öltöztetőnő.

Szell György.

j karmester jelent meg pénteken este a Carmen előadásán, operánk rivaldája előtt. Nyurgán magas termetű, görnyedt testtartású, pápaszemes, borotváltképű, szőke, mindössze huszonhárom-estendős fiatalember: Szell György.

Leül a karnagy emelvényre és megkopogtatja pálcájával kótatartóját. A nézőtéren még mozgolódik a közönség. Ujra kopog. Erre azután elhallgat mindenki. Zenekarának megadja a kezdés jelét és felzúgnak a mélységből. Bizet vérpezsdítő dallamai.

Szell nagyivű, széles mozdulatokat rajzol a levegőbe. Pálcájával apró részletekre osztja az egyes taktusokat. Kinyújtott karral biztatja zenészeit, majd derékhez szorított könyökkel, kis taglejtésekkel inti őket csendességre. Néha felugrik székeről, majd ismét legörnyed kótája fölé. Jobbra-balra fordul és minden hangszert figyelmeztet arra, hogy mikor kerül reája a sor. Megjátssza mindazt, amit partitúrájából kiolvas.

És az alája rendelt seregek, a zenekar, énekkarok, magánszereplők, hűségesen követik vezetését. Öreg muzsikuskok, vén zenei rókák ülnek a zenekarban, világhírű énekesek járkálnak a színpadon és valamennyien engedelmeskednek ellentmondás nélkül a fiatal karnagy akaratának, mennek szépen gondolkodás nélkül arra felé, merre karmesteri pálcája mutatja az utat.

A nagy karmesterek első erénye: teljesen hatalmukba kerítik, elismert tehetségük, szuggesztív erejükkel munkatársaikat és azt csinálják velük amit akarnak. Nagy karmester csak az lehet, ki ellentmondást nem tűrve parancsol és akinek ingadozás nélkül engedelmeskednek.

Olyasmi ez a karmestereknél, mint a zongorásoknál a technikai tudás. Okvetlenül szükséges, mert nélküle nem bírják gondolataikat kifejezni.

A második, de nem kevésbé fontos kérdés, hogy gondolataik mennyire helyesek, mennyire találják el azt, amit a szerző akart.

Szell Györgyöt e tekintetben már sok támadás érte. Elmondták róla, hogy kiforgatta Bizet ritmusait, tempóit, német muzsikát adott francia helyett és gyászmenetté formálta a toreádor indulóját. Mást nyújtott, mint amit megszoktunk, meghamisította a tradíciót.

Az új karnagy tempóit általában én is lassuaknak, átmeneteit hirteleneknek, pianóit gyakran tulzottnak találtam.

Egészében azonban éreztem, hogy kétségen kívül kitűnő muzsikusk ül a karnagy széken, kinek igazi értékét azonban csak későbbi szereplései fogják csalhatatlanul megállapítani.

Siró György.

Jövő pünkösdig — a „Pünkösdi rózsa“

ikor még céhrendszer volt, a segédből csak akkor lehetett mester, ha valami munkájával rászolgált erre a kitüntetésre. Mutatni kellett valamit és odaültették a céhmesterek asztala elé, akik aztán jól ki examinálták az ipsét. Ha megfelelt a kérdésekre, ha a mester munkája megnyerte a bírálók tetszését, akkor ő is mester lett. Nem volt könnyű dolog.

Igy vagyok valahogyan a Revü színházzal is és így van vele azt hiszem a közönség is. Annak idején átkeresztelték, „Színház“ lett belőle, de senki sem vette a dolgot komolyan.

A „Pünkösdi rózsa“-val a Revü Színház is letette a mesterivizsgát. Nálam is, a közönségnél is. A közönség mindennap látható jelét adja elismerésének; véresre tapsolja a tenyerét és nem fogy ki a sok ujrázásból. Én pedig egy pár sorral fogom sulyosbitani a „Revü“ kedves gárdájának nagy sikerét.

Igazuk van a lányoknak, ha Farkas Imrét szeretik; aki ilyen pompás operettet tud írni, az csak nagyszerű ember lehet. Bródy István dr. a direktor, rendező és társszerző is egy személyben, akinek borzasztóan tetszik, hogy pont az ő operettjével „csuszott fel“ a színház.

Klári, a virágáruslány szerepében Péchy Erzsí mutatja meg az operettjáték minden finomságát és igazán egy kissé zavarban vagyunk, ha arra kell megfelnünk, hogy mi az, ami Péchy Erzsiben a legjobban tetszik nekünk. Tánca? Játéka? Éneke? Igazán nem tudunk választani. Ez a primadonna a primadonnák fegyvertárának olyan rafinériájával rendelkezik, hogy ügyes kritikusnak kell annak lenni, aki az ő művészetét akarja analizálni.

Mellette Magaziner Erzsí, a szőke angol-szász típusu kedves szubrett viszi a szót, aki Tatjana szerepében ragadja sokszor kacagásra. sokszor sirásra. a közönséget.

Zöld Gazsi fotografuslegényből olyan elegáns fiut formál az ügyes Galetta, hogy a pesti leányok mind a tiz ujjukat megnyalhatják utána. Temperamentumos Turnovszky grófnő Radó Böske, kacagtató Besenecker korcsmáros Horti Sándor. Elsőrangú alakítást nyújtanak Tarnay Leona, Kulinyi Ferenc, Petráss Juci és mindenki a primadonnától — a legkisebb kóristaleányig.

Már mi is elhiszük Bródy Istvánnak, aki a multkor kijelentette.

— Jövő pünkösdig — a „Pünkösdi rózsa“.

Fedák Sári az Apollóban.

Bemutató a jövő héten.

Évekkel ezelőtt egy német folyóiratban jelent meg egy cikk Peter Altenberg tollából a kabaréről. Akkor még a mi kabaré-művészetünk nem állt azon a fejlődési fokon, mint ma és talán nem érdektelen, — ha az Apolló-kabaré multkori malőrje kapcsán — az említett közleményből néhány okos megállapítást itt közreadunk. A kabaré, írja Peter Altenberg — a kis-művészetek színháza. Szóval nem dalsarnok, mint ahogy hivatalos forumokon még ma is kezelik. A mi időnkben, a robotos pénzhajszában, bizony sok embernek nincs meg az a türelme, hogy ötfelvonásos drámák cselekményének labirintusában keresgélje a megértés kivezető útját. A dolgok magvát keressük és a kabaré spórolja meg a közönségnek ezt a munkát avval, hogy ki-keresi azt, amiről tudja, hogy a publikum érdeklődését megnyerheti. Mi is Peter Altenberg példáját hozzuk, aki azt írja: El lehet egy háromszáz oldalas regényt nagyon kitűnően három oldalon is mondani és a kabaré azoknak kell, akiknek nincs idejük, hogy azt a bizonyos háromszáz oldalt végigragadják.

Ez jutott eszünkbe, amikor nemrég az Apolló szimpatikus direktcióját az a szerencsétlenség érte, hogy a kapuit néhány napra kénytelen volt bezárni. A baj elmúlt és most, amikor már a várva-várt „Zsazsa-premiér” közeledik, inkább beszéljünk az új műsorról.

Fedák Sári Liphay Imre: „Bazsarózsák” című darabjában lép fel és nem tulozunk, ha azt jósljuk, hogy régen láttunk úgy ünnepelni művésznőt, mint ahogyan a bemutató közönsége Zsazsát ünnepelni fogja. A darab egy bájos vidéki történet, amelyben *Fedák Sári*n kívül *Rózsashegyi Kálmán* az ő meleg emberszívével nyújt kitűnő alakítást.

A műsor másik ujdonsága *Békeffy László*, aki közismert, kedves boldonságaival szerez új közönségének vidám perceket. Azt hisszük, hogy teljesen felesleges bemutatni akár a színész, akár az író *Békeffy*t, aki a színházbajáró közönséget már olyan sokszor megkacagtatta.

A vidámságot, a kacagást és a jókedvet hozzák *Mark Twain*, *Csöndes Géza* és *Zilahy Gyula* kis darabjai és a nagyszerű magánszámok, amelyekkel a felülmulthatatlan *Németh Juliska*, a kis *Mihályi Vilcsi*, a kedves *Faragó Sári*, a kitűnő *Vidor Ferike*, a szép *Wessely Ily*; a férfiak közül pedig *Gózon*, *Ujváry*, *Mály*, *Magyari* és *Herceg* fogják a közönséget hangos tetszésnyilvánításokra ragadni.

De minek a sok dicséret, szövesztegetés, amikor mindennél sokatmondóbb jóslat az a fehér tábla, amelyet esténként szomoruan fognak olvasni a későnjövő emberek a pénztár fölött:

„A mai előadásra minden jegy elkelt.”

Váci ucca! Váci ucca!..

Már egy órája járom a korzót és szinte ijedten állapítom meg, hogy amióta a hetijelentést írogatom, azóta a Váci-uccán a művészek és művésznők a falhoz lapulnak: nem mernek kettescskén mutatkozni. Megnyugtatók mindenkit, nem lesz baj. Nagyon tapintatos ember vagyok és tudom, hogy nagy ramazuri származna, ha kiírnám X. művészt, mert egy ismert lipótvárosi szépségnek csapta a szelet a Váci-uccán. Mit szólna ehhez a rendes X.-né, aki nagyon féltékeny a férjére?

Ugy volt már, hogy senki sem akad a horogra, amikor találkoztam a tehetséges *Tompa* Bélával, aki karonfogva vitte a feleségét friss levegőt szivni. Nagyszerű két ember. Utánuk néztem és eszembe jutott egy másik korzó, ahol ez a rendes házaspár nagyon népszerű volt. Ez a korzó ott van Erdélyben, a magyar Erdélyben: Nagyváradon. Biztosan ők is sokat gondolnak vissza a Körös-parti Párisra.

Két fiatal leánnyal kerültem egyszerre szemben. Alig tudom megállapítani, hogy melyik közülök a leány és melyik a mamája. A kis *Sárvay* Rózi volt az édesanyjával. Sütkérezik az első siker verőfényében és láthatólag jól esik neki, amikor mellette valaki hangosan mondja egy ismerősének:

— Az uj „kis lord”.

Ha nem tévedek, akkor *Halmay* Tibor volt az a tiszt, aki mint snájdig főhadnagy a *Zwieback* üzlete előtt főzte a mamuskákat. Arról ismertem meg, hogy a Váci-uccán is tánclelésben ment végig.

A Magyar-színházat és az Unió-részcénytársaságot *Uray* Tivadar képviselte meglehetősen sikerrel. Nagyon kimerültnek látszik. Csak nem az „Éva és a férfiak” előkészületei ártottak meg ennek a kedves fiúnak?

Pardon! Ezer bocsánat. A Beöthy-színházak gárdájából itt látjuk még a bájos Iluskát, illetőleg a polgári nevén *Tóth* Böskét, aki kedvesen mosolyogva köszönget nagyszámu ismerőseinek.

Rajna Alice, akít az Andrássy-uti színházban minden este képviselőnek választanak, úgy futott, hogy alig birtam utólag. Azt hittem, hogy a nemzetgyűlésbe siet, de tévedtem, csak a Párisi-utcába ment valami bevásárlást elintézni.

A Corso-mozi előtt *Faragó* Sárival találkozom.

— Hová, háová, háová? — dudolom neki az „Ezüst sirály” ismert melódiáját.

— A „Nagyvilági nő” másodík felvonásába megyek — feleli ő és jó mulat rajtam, amikor látja értelmetlen ábrázatomat.

— Csak nem tartanak a Vigben már délelőtt is előadásokat? — kérdezem megrökönyödvé.

— Oh, dehogy — válaszol *Faragó* Sári — a Zserbót nevezik most a „Nagyvilági nő” másodík felvonásának.

Balassa Emil. A színházi világnak régi, lelkes munkása; nekem: régi, kedves kollégám: Balassa Emil a mai naptól helyettes szerkesztője a Színházi Világnak. Nem kell bemutatnom őt. Ösmerik írásaait: chansonjait, kis darabjait, igaz kritikáit, okos megfigyeléseit a lapokról is, régebbi munkálkodásából is. A Színházi Világnak bizonyára hasznára lesz, hogy munkánkban ezentul fokozottabban résztvesz-ez a kitünő ujságíró, a színház rajongója, szerelmese (F. J.)

Az operai diszelőadás, amelyet a Magyar Királyság Pártja rendez az Operaházban, felül fog mulni minden eddigi hasonló eseményt. Ha elmondjuk, hogy a közreműködő művészek tiszteletdíja 130.000 koronát tesz ki, képét adtuk már a nagyszabású előkészületeknek. De elárulhatjuk, az est műsorának egyes részleteit is. A diszelőadást prólógus előzi meg, ezt *Paulay Erzs*i szavalja el. Azután *Rákosi Jenő* színműve kerül színre, a „*Szent korona varázsa*”, amelynek szereposztásából adjuk a következő részleteket: Imre király: *Kertész Dezső*, Endre király: *Pethes Imre*, Tündérkirály: *Simonyi Mária*, Első tündér: *Gombaszögi Ella*, Második tündér: *Andorffy Ida*. — Szigligeti „*Mátyás király lesz*” című művében fellépnek: *Hegedűs Gyula* (Szilágyi Mihály), *Törzs Jenő* (Mátyás király), *Hettyey Aranka* (Beatrice): továbbá: *Fenyvesi Emil* és *Uray Tivadar*. — Majd *Herczeg Ferenc*nek erre az alkalomra írt játéka következik, az „*Arva korona*”. Két szerepét *Cs. Aczél Ilona* és *Gombaszögi Frida* játssza. — *Szomory Dezső* „*Nagyasszony*” című drámájának egy részletében *Jászay Mari* (Mária Terézia) és *Gál Gyula* (Kaunitz gróf) lép föl. — Pompás lesz az a renaissance udvari ünnep, amelyet gróf *Batthyányi Gyuláné* rendez és amelyben az arisztokráciának 30 hölgy és 16 férfi tagja szerepel. Lesz még magyar ballet *Nánási*val és *Nirschy Ernöld*ával: s végül dalmokverseny, amelyben *Sándor Erzs*i, *Kósáry Emmi*, *Medek Anna*, *Dömötör Ilona*, *Környey Béla*, *Szemere és Dósa* vesznek részt. Az előadást *Márkus László* rendezi. Érdekes, hogy az egész előadás Shakespeare-színpadon fog lefolyni s a színen csak butorok és bársony függönyök adják majd a művészi események keretét.

A Vigszínház nem pörölte be *Pártos Gusztáv*ot. Esze ágában se volt. Pártosnak különben is lejárt már a szerződése. S a Vigszínház akkor se pörölte volna be, ha a szerződés lejártá előtt távozott volna angolosan az Apollóhoz.

Zilahy Lajos, a nagytehetségű fiatal író, három felvonásos színművet írt, amelyet a Vigszínház fogadott el előadásra.

A Scala Színházban, amely a Hermina-úton, az Amerikai Park mellett nyílik meg június elején a Revü Színház társulata fog a nyáron át játszani. A Scala Színház már tavaly augusztusban nyílt meg, az Operaház egyes tagjai vendégszerepeltek ott az „Angot-asszony lánya” című vígoperában, mérsékelt sikerrel. Bródi István a Revü Színház társulatának igazgatója és Upor József a Scala Színház bérloje a múlt héten írták alá a szerződést, amely a Revü Színház társulatát június 1-től augusztus 31-ig a Scala Színházban való vendégszereplésre köti.

Drei Arme Teufel a címe Carl Weinberger berlini zeneszerző háromfelvonásos operettjének, amely Balassa Emil átdolgozásában március elsején kerül színre a Télikertben. Az új operett magyar címe „Pénz, pénz, pénz” lesz.

A Belvárosi Színház elfogadta előadásra Szenes Béla három felvonásos vígjátékát; „A buta ember”-t.

Dohnányi Ernő befejezte új operájának — a „Tenor”-nak hangszerezését. Dohnányi eredeti tervétől eltérően a „Tenor”-t nem Budapesten, hanem Berlinben fogja előadni.

Beregi Oszkár emlékiratain dolgozik. Készülő könyve címét még nem állapította meg. Beregi könyve, amely tele lesz színházi intimításokkal már a legközelebb megjelenik.

A Kindertragödie szerzője Schönherr Károly a Grillparzer-díjat 5000 koronát Bécs város szegényeinek ajándékozta.

Kőváry Gyulát aki mint drámai színész nagy sikert aratott, hír szerint a Magyar Színház szerződteti.

A klasszikus kamarajátékok. Knauz G. várszínházi vállalkozása végleg megbukott. A titokzatos Knauz G. most egy orfeum igazgatóságával tárgyal titokzatos terveiről. Az a hír, hogy Knauz G. színházát a spanyoljárvány bizottság zárta be, nem felel meg a valóságnak — mert Knauz színháza általános részvétlenség miatt szenderült jobblétre.

A Várkonyi Mihály-film. „A száműzött” már elkészült. Várkonyi Mihály most néhány heti pihenésre Berlinbe utazik.

A Corvin filmgyár több vezető tagja, — mint erről múlt számunkban hírt adtunk Berlinbe utazik. A Corvin filmgyár eddig a berlini Bioscop vállalat testvérvállalata volt. Az igazgatóság Berlinbe utazó tagjai abból a célból utaznak el, hogy végleg leszámoljanak a Bioscoppal. Mire visszatérnek a Corvin már teljesen önálló, magyar filmgyár lesz.

A német filmnyersanyag gyárai elhatározták, hogy nyersfilmet ezentul csak frankért, dollárért és angol fontért szállítanak. Magyar gyáraink a német határozat folytán nehéz helyzetbe jutottak, mert lehetetlenség annyi idegen valutát szerezniök, amennyi nyersanyaguk beszerzése céljából szükséges. A német filmgáraknak csak használhat ez a határozat, — és az az új német kormányrendelet — amely megtiltja a filmek bevitelét, hozzá fog járulni ahhoz, hogy a német filmpárt még jobban fellenditse.

○

Tessék, — aki néhány Corvin filmben mint *majomember* vált híressé — új filmben fog fellépni, de a régi szerepkörében. A film címe — még titok. Előkészületek már folynak a Corvin filmgyárban.

„Royal-Redoute.”

zép csendben, minden feltűnés nélkül, a reklám-nagydob mel-
lőzésével nyílt meg nemrég a „Royal-Redoute”. Szinte máról-
holnapra nőtt ki ez a disztíngvált, előkelő mulatóhely a régi
„Bohémtanya” poraiból. Ott van a Royal Orfeum földszintjén.
Pazar dőltsznyeek, kényelmes fotelok, okosan elhelyezett fülkék
teszik az új szórakozóhelyet otthonossá. Két kitűnő zenekar
gondoskodik a közönség szórakozásáról. Az, aki az értéke-
sebb muzsika után áhitoz, ott találja a nagyszerű művészzenekart, amelyet
László Vilmos karnagy vezényel; aki pedig a cigányzenéért rajong, az hall-
gathatja a Markovits Pista jól összeválogatott muzsikussait.

A művészi vezetés Fodor Jenő szakavatott kezeiben van, aki minden-
nap valami új szórakozásról, valami mulattató meglepetésről gondoskodik.
Budapest legjobb táncosait és táncosnőit szerződtette le a „Redoute”-ba, akik
esténként a legújabb parkett-táncok ellejtésével szereznek a közönségnek
nagyszerű élvezetet. A táncospárok közül azt hisszük elegendő, ha Földváry
Jenő—Pataky Juci, Pártos Jenő—Eleky Anna kettőseit említjük meg.

És még egy, de talán ez a legfontosabb: a konyha kitűnő és az árak
bámulatosan olcsók, nincs az a körüti étterem, amely e tekintetben ver-
senyre kelhet a „Royal-Redoute”-tal.

Az élet különösen színház után válik pezsgővé a „Royal-Redoute”
elegáns vörös termeiben. A színházakból hazatérő közönség örömmel keresi
fel ezt a disztíngvált helyet, ahol nagyszerű ételek mellett, a kitűnő zene-
karok muzsikáitól elbódítva tartózkodnak egészen a záróráig. Aki egyszer be-
téved, az mindig felkeresi ezt az elsőrangú mulatóhelyet, amit az alig egy pár
napos helyiség rengeteg törzsközönsége bizonyít.

Ha esténként végignézzük a „Royal-Redoute” publikumát, akkor bizo-
nyos jóleső érzéssel látjuk, hogy csupa vidáman mosolygó ember nevetgél az
asztaloknál, aminek valószínűleg az az oka, hogy meg vannak elégedve az új
mulatóhely vezetésével.

A táncszámok különösen szenzációsak és az előkelő közönség a sok
kétes bar után, végre egy finom mulatóhelyhez jutott. Dicséretet érdemelnek
a helyiség átépítői, akik főcéljuknak tűzték ki, hogy minél több diszkrétén
eldugott, kényelmes páholyt készítsenek, amivel a vendégek állandó elisme-
rését vívták ki maguknak.

Most, amikor a békeszerződés erős hajlandóságot mutat arra, hogy
szép fővárosunkat balkánnivóra súlyssze, csak örülni tudunk a „Royal-
Redoute” megnyitásának, aminek minden joga megvan, hogy a nagy párisi
szórakozóhelyekkel hasonlitsuk össze.

KALANDOR

REGÉNY-A SZÍNHÁZI-VILÁGBÓL
IRTA:
FARAGÓ JENŐ

(Folytatás.)

Margot tudta, hogy most mi következik. A kalandor be fog rontani szobájába és törni fog és zuzni fog és neki fog rontani Bepponak, akinek isten legyen irgalmas...

A fiu is hallotta a gunyos nevetést; de ő nem törődött vele. Csak jöjjön, aminek jönni kell; ő meg nem ijed a maga árnyékától, de még a másétól sem. Szinte várta, szinte óhajtotta a veszélyt: a vérét akarta ontani szerelméért, az életével akart fizetni a Margot csókjaiért.

Margot Beppora nézett és megijedt.

— Mit akarsz tenni, Beppo? — kérdezte rémülten.

— Szembe akarok nézni vele.

— Kivel?

— A kalandorral!... Szembe akarok nézni vele!... Meg akarok verekedni vele!... El akarlak venni téged tőle!...

Margot megölelte a fiút:

— Beppo, ezt nem szabad tenned. Ő veszedelmes ember!

— Nem félek tőle.

— Meg fog ölni téged.

— Vagy én őt.

— A leány sirt, zokogott:

— Ne tedd, ne tedd; szívem!...

— Őt félted?

— Téged féltetek csak. Meghalok, ha bántódásod lesz!... Csak téged féltetek, Beppo. Hiszen csak téged szeretlek. Csak neked adtam az ajkamat, csak a tiéd vagyok és a tiéd is leszek mindig... De hogyan lehessenek a tied ha ő megöl!?

Beppo megingott:

— Hát mit tegyek?... Mondd, mit tegyek?

Margot izgatottan és idegesen felelte:

— El kell bujnod, Beppo. Itt a kis fülkében ellehetsz, amíg ő elment és akkor...

— Akkor?

— A tiéd leszek megint!...

Kis tapéta ajtó nyílt a budoár melletti fülkébe. Margot oda húzta Beppet s amikor a fiu oda benn volt már, rája zárta az ajtót.

Aztán megigazította a haját, rizsposos kendővel végig simította az arcát és mosolyogva ment Casanova elé...

A lovag nem tört és nem zuzott. Ő is mosolygott, amikor a szobába lépett. Margot nem tudta mire vélni a dolgot. Véletlenül jött csak ide? Nem is sejt semmit? Nem is azért kacagott olyan sejtelmesen, mert az édes bosszúra gondolt?

Casanova hozzája lépett és udvariasan megcsókolta a kezét.

— Megszókött a karneválról, szívem? — kérdezte még mindig mosolyogva.

— A fejem fáj. Arra gondoltam, hogy egy kicsit kipihenem magam; aztán vissza megyek.

— Miért nem szólt nekem? Nem szeretem, ha éjszaka egymagában jár a szűk sikátorokon.

— Nem találtam önt... aztán meg nem is akartam megzavarni a mulatságát.

— Aggódtam magáért...

— Nincs ok az aggodalomra... Már jól vagyok!

— Akkor eljöhet velem?

— Vissza akar menni a karneválba?

— Nem oda.

— Hát hová?

— El innen, el. Messzire el. Az alpinokon túl már virul az almafa. Ott már bevonulását tartja Primavera kisasszony. El megyünk, el megyünk a tavasz elébe!...

Margot megdöbbsent.

— Nem tetszik a tervem?

Zavartan és ijedten dadogta Margot:

— Tetszik!... Nagyon tetszik!...

— Akkor jöjjön hát.

— Igen, igen; megyek. Reggel elmegyek önnel.

— Nem, szívem, most indulunk. Lenn vár a hat evezős, amely elvisz Chioggába; onnan postakocsi röpit tovább...

— Majd holnap! — ellenkezett Margot.

— Ma!... Most!... Azonnal!... — erősködött Casanova.

— De annyit megenged csak, hogy összecsomagoljam a holmimat.

— Fölösleges fáradnia. Forlina elvégzett már mindent...

— Forlina?...

— A komornája.

Még egy utolsó kísérletet tett Margot:

— De azt csak megengedi, hogy átöltözködjem?

— Fölösleges. A gondolában nagyszerű prémek várják magát, szívem. Beburkózik a prémekbe és megyünk, megyünk a tavasz elé!...

Margot szeretett volna még mondani valamit; de Casanova udvariasan a kárpját nyújtotta barátjánének és elvitte magával a nőt...

Beppo mindebből semmit se hallott. A kis fülkében az izgalomtól fáradtan rogyott le egy székre és hamarosan elaludt. Margotról álmódott. Margotról, aki azalatt nehéz prémekbe burkoltan, elgondolkozva ült a gondolában, amely halkan siklott tova a lagunákon...

És Beppo aludt. Nem riasztotia föl az a gunyos nevetés, amely élesen hangzott most a canale felől és nem ébresztette föl az a fürge, szemtelen pók sem, amely a feje körül finom hálót szőtt.

A Piazzettán pedig szólt a zene és hangzott az ének. Csillogtak a lampionok és a Pierettek szemei és a Theatro Rossini kis csillagai vidáman kacagtak és ha abbahagyták egy pillanatra a kacagást, csak azért tették, hogy Margot szapulják.

És Beppo erről sem tudott. Beppo csak aludt és nem voltak már álmai...
(Folytatom.) *Faragó Jenő.*

Előfizetési árak:

Egész évre **190.**— korona

Félévre ... **96.**— „

Negyedévre **50.**— „

A
SZINHÁZI VILÁG

kiadóhivatala

V., LIPÓT-KÖRUT 1. SZÁM.

KEDVES FARAGÓ!

SZERKESZTŐI-ÜZENETEK

A kérdés:

Kedves Faragó: Mi történik akkor, ha a Nemzeti Színház minden tagja követi Rózsahegyi Kálmán példáját és szabadságot kér a Nemzetitől, mert az ottani gázsijából nem tud megélni? Szerveusz!

Rátkai Márton.

A válasz:

Három eset lehetséges.

1. A Nemzeti Színház felemeli az összes tagok fizetését, legalább is akkorára, mint a magánszínházi fizetések, mert sürgősen változtatni kell azon a szegényteljes állapoton, hogy a Nemzetinél vannak a legkisebb színészi fizetések.

2. A Nemzeti Színház nem emeli fel a fizetéseket és akkor az összes valamirevaló tagok elszerződnek más színházakba, kabarékba, orfeumokba, vagy esetleg külföldre, ha kell, szerződösszegés árán is.

3. A Nemzeti nem emeli fel a fizetéseket, ellenben megadja mindenkinek a kért szabadságot és erre az időre beszünteti előadásait. Mert elvégre érthető is, hogy ha az összes színházak táblás házak előtt játszanak, akkor a Nemzeti Színház inkább becsukjon, semhogy felemelje a fizetéseket a többi színházak fizetéseivel egyformára.

A kérdés:

Kedves Faragó! Már régóta töröm a fejemet egy fogas kérdésen, amelyet nem tudok megfejtetni: miért szubrett a szubrett?

Üdvözlettel Palásthy Irén.

A válasz:

Szubrett francia nyelven szó szerinti annyit jelent, hogy: szobalány. Az operett óskorában ugyanis, amikor ez a műfaj még igen primitív szerkezetű volt, minden operettben két nő szerepelt: az urnő és a szobalány. Az urnő szerelmes volt és énekelt, a szobalány vidám volt és táncolt. A színlapon minden darabban úgy voltak megjelölve, hogy „az urnő” és „a szobalány”. Azóta ő nagyot változott és nagyot fejlődött az operett, a szobalányból grófkisasszonyok, vagy masamódok lettek, de a szerepkört még mindig szubrettnak hívják és úgy fogják hívni az idők végtelenéig.

K. S. Azt a cikket Faragó Jenő írta. — **B. E.** Ő maga választotta ezt a szerepet. — **K. J.** 1. Király-utca 82. 2. József-körút 17. 3. Szondy-utca 98/a. — **F. T.** Az idén aligha lesz újabb bemutató a Városi színházban. — **Angela.** Nem igaz. — **Petrás-imádó.** Megirtuk, hogy nem jön Budapestre és szó sincs róla, hogy valamelyik pesti színházban fellépjen. — **Tanár.** Magyar színpadon még nem játszották. — **Adonisz.** 1. Bécsi-utca 1. 2. Főherceg Sándor-tér 4. 3. Fővámtér 2. — **Czinczi.** Nem tudunk róla. — **B. J.** Minden délután itt találja a szerkesztőségben. — **S. J.** Az apró versek aprók ugyan, de nem versek. Nem reflektálhatunk tehát megtisztelő ajánlatára.

I. évfolyam. 4. szám.

SZÍNHÁZI VILÁG

1920. február 22-én.

Helyettes szerkesztő: **Balassa Emil.**

Kiadja: a Színházi Világ részvénytársaság.

Lapzártá: február 18.

Felelős kiadó: **Kondor I.** igazgató.

Készült: „PAX” nyomdai műintézet és kiadóvállalat részvénytársaságnál, Budapest, V., Lipót-körút 1. Telefon 125—96 és 132—19.

Kő- és könyvnyomdai
műintézet, papírkere-
kedés, üzleti könyvek
gyártása

CILCER és TÁRSA
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 9. SZÁM

Dus választék dobozos levélpapírokban és művészlapokban ■ Telefon: 30-43.

Szécsi gőzmosó
III., Bécsi-ut 96. sz.
Telefonszám 99—93.

nem hirdet

HAMIS FOGAKAT

ezüstöt, aranyat és platinát
drágán veszek **GROSS ANTAL**
BUDAPEST. VIII. kerület,
József-körut 23. sz., félemelet.

Most jelent meg! A BIBORRHÁS
ASSZONY Regény
Irta Gaál Andor. Ára 22 K Megrendelhető a Színhazi
Világ kiadóhivatala útján V., Lipót-körut 1. szám.

ROYAL K ABARÉ

Minden este fél 7 órakor a kitűnő februári
műsor keretében a két nagyszerű ujdonság:
HORDÁR! CSIRKE!

UJRA KAPHATÓ!

Nádas Sándor regénye

KRISZTINA SORSA

ÁRA 20 KORONA
AZ ELSŐ KIADÁS
TELJESEN ELFOGYOTT

ROYAL ORFEUM

Minden este fél 7 órakor, vasár- és ün-
nepnap délután fél 3 órakor új műsor

CSILLAGOK CSILLAGA
és a VILÁGHÍRŰ VARIETÉ-ATTRAKCIÓK

„LOUIS“

COIFFEUR
DE PARIS

GIZELLA-TÉR 3.
TELEFONSZÁM: 46—25.

Modern Irodaberendezési Vállalat

HIRSCH és TÁRSA BUDAPEST,
V., Alkotmány-utca 19. szám.

Amerikai irodabutorok!

Redőnyös kottaszekrények!

Ne dobja el

megunt vagy törött hanglemezeit,
mert **WAGNER „Hangszerkirály“**
(Budapest, József-körút 15.) bármily állapotban levő hanglemezekért
magas beváltási árakat fizet. Kérjen a saját érdekében ajánlatot.

BRAMMER ÖDÖN

női szövetek és selyem különlegességek

BÉCSI-UTCA 4.

TELEFONSZÁM 14-49.

HATSCHEK EMIL

FÉNYKÉPÉSZETI ÉS
OPTIKAI CIKKEK

ANDRÁSSY-UT 15. SZÁM.

TELEFON 338.

PICK J.

Alapítattott: 1897.

TELEFON 170-98.

FÜSZER ÉS CSEMEGE ÜZLET:
BUDAPEST,
V., LIPÓT-KÖRUT 11. SZÁM.

CUKORKA KÜLÖNLEGESSÉGI ÜZLET:
BUDAPEST,
V., LIPÓT-KÖRUT 15. SZÁM.

LÁSZLÓ és BLAU

Cégtulajdonos: LÁSZLÓ JENŐ.

Szállítási bizományi
és elvámolási üzlet.

BUDAPEST V., Akadémia-u. 15.

Telefonszám: 83-36.

Balázs Károly

drogueria

Budapest VI., Damjanich-u. 33.

Telefon József: 28-29.

Háztartási- és pipere cikkek
nagy választékban.

SCHLESINGER ÉS TÁRSA

zsák, ponyva, zsinor

vétel, eladás és kölcsönzés

BUDAPEST, V., Kálmán-utca 14. sz. o Telefon 15-28

Guttman Béla

harisnya, keztyű,
tricotárak kereskedése

Budapest, IV.,

Koronaherceg-utca 6. szám.

Színházi Világ

2. szelvény

hangversenye.

GOMBASZÖGI ELLA

(A „Nagyvilági nő” 3-ik felvonásában)

(Labori felvétele)

SZINHÁZI VILÁG

GOMBASZÖGI FRIDŐ

A NAGYVILÁGI NŐ

Sabari felvétele